

BİR VERGİ(LEME) UNSURU OLARAK TÜRK VERGİ SİSTEMİNDE TRAKTÖR

Doç. Dr. Fatih SARAÇOĞLU*

ÖZET

Türk Vergi Sisteminde traktör katma değer vergisine tabi tutulmaktadır. Ancak özel tüketim vergisi ve motorlu taşıtlar vergisi kapsamına alınmamıştır. Öte yandan gelir vergisinde ise zirai kazançların vergilendirme usulünün belirlenmesinde bir kriter olarak dikkate alınmaktadır.

Tarım sektörünün korunması amacıyla ve vergi politikası uygulaması olarak traktörler vergi dışında bırakılabilir. Ancak bu açıdan traktörler KDV kapsamından da çıkarılmalıdır. Ayrıca gelir vergisi açısından da traktörler bir kriter olarak dikkate alınmamalıdır. Öte yandan eğer traktörler bir vergi unsuru olarak dikkate alınacaksa, değerleri esas alınarak uygulamaya yön verilmelidir.

ANAHTAR KELİMELER: *Traktör, Türk Vergi Sistemi, Gelir Vergisi, Katma Değer Vergisi, Özel Tüketim Vergisi, Motorlu Taşıtlar Vergisi.*

* Gazi Üniversitesi İİBF. Maliye Bölümü Öğretim Üyesi.

AGRICULTURAL TRACTOR AS A TAX(ATION) SUBJECT IN TURKISH TAX SYSTEM

ABSTRACT

Contrary to the excise tax and motor vehicle tax, tractor is subject to value added tax in Turkish Tax System. On the other hand, in the income tax, it is considered as a criterion determining the method of taxation of agricultural income.

Both for protection of agricultural sector and implementation of tax policy, tractors may be excluded from taxation. From this point of view it should be excluded from the value added tax either. Also tractors should not be considered as a criterion in terms of income tax. Even so tractors values must be taken into account.

KEYWORDS: *Tractor, Turkish Tax System, Income Tax, Value Added Tax, Private Consumption Tax, Motor Vehicles Tax.*

GİRİŞ

Türk Vergi Sistemi gelir, servet ve harcamalar üzerinden alınan vergilerden oluşmaktadır. Vergi sistemimizde vergiyi doğuran olay ise, vergi kanunlarının verginin doğumunu bağladıkları bir olayın gerçekleşmesi veya hukuki bir durumun oluşması olarak tanımlanabilir¹. Vergiyi doğuran olay, mükellefiyet doğurucu olay olarak da nitelendirilebilecek olup; vergi konusunun mülkiyeti, iktisabı, kullanımı, satılması, alınması, değişimi vs.'den ibaret olabileceği gibi, vergi konusuna hukuki tasarruflarda veya sözü geçen konunun çeşitli ekonomik fiiller uğrunda kullanılması yoluyla da gerçekleşebilmektedir².

¹ **AKDOĞAN** Abdurrahman, (2011), *Kamu Maliyesi*, Gazi Kitabevi, Ankara, s. 150.

² **NEUMARK** Fritz, (1951), *Maliyeye Dair Tetkikler*, İ.Ü. İktisat Fakültesi Yayınları No 118/9, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, s. 65; **AKDOĞAN**, (2011), *Kamu Maliyesi*, s. 150.

Vergi konusu incelendiğinde traktörler açısından da çeşitli şekillerde verginin konusuna girebileceği ya da verginin konusunun oluşumunda etkisi olabileceği görülmektedir. Zira traktörün iktisabı, kullanımı, alınması, satılması vs. çeşitli vergilerin konusunu oluşturabilecek niteliktedir.

Bu çalışmada amacımız Türk Vergi Sistemi'nde traktörün durumunun incelenmesidir. Bu çerçevede gerek gelir vergisinde zirai kazançlara ilişkin hükümler açısından, gerek katma değer vergisi ve özel tüketim vergisi açısından, gerekse motorlu taşıtlar vergisi açısından traktörlerin durumu incelenecektir.

Traktörlerden vergi alınmaması tarım sektörünün teşviki bakımından vergi politikasının bir uygulaması olarak görülebilir. Amaç bu ise açıkça ortaya konulması ve hiçbir şekilde vergi konusuna dahil edilmemesi gerektiği ifade edilebilir. Ancak vergi sistemimiz incelendiğinde çelişen durumlarla karşılaşmaktadır. Çalışma kapsamında öncelikle traktörün ne olduğu ve özellikleri kısaca incelenecek; daha sonra gelir vergisi, katma değer vergisi, özel tüketim vergisi ve motorlu taşıtlar vergisi açısından traktörlerin durumu ortaya konulacaktır.

I. TRAKTÖR NEDİR, ÖZELLİKLERİ NELERDİR?

Traktör, en basit haliyle çift sürmekte kullanılan bir çeşit taşıt aracı³ ya da arkasına römork takılabilen, çift sürmek, yük taşımak gibi işlerde kullanılan motorlu iş makinesi⁴ olarak ya da ağırlığına oranla çeki kuvveti yüksek tutulmuş; genellikle çekme, itme, taşıma ve güç iletme işlerinde kullanılmak üzere yapılmış motorlu taşıt biçiminde tanımlanabilir⁵.

Bir başka tanıma göre traktör, tarla, bahçe, bağlarda ve şehirlerin parklarında kullanılan; tarım aletlerine pulluk, orak makinası, mibzer,

³ <http://www.yenibilgiler.com/traktor-nedir/>

⁴ http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.52765cdf6d21b6.72389221

⁵ <http://traktor.nedir.com/>

pülverizatör, ekin biçme makinası vb. çekicilik yapan kendinden itimli motoru olan kara taşıdır⁶.

Traktörün benzin, gazolin ya da mazotla işleyen çeşitleri bulunmakta olup; kendini harekete geçiren bir motor bölümüyle onu idare edenin yeri ve tekerleklerden meydana gelmektedir⁷.

Traktörlerin tekerlekleri çok büyük ve lastikleri derin oyuklu olup; böylece yumuşak topraklarda da hareket serbestliğine kavuşmuş olmaktadır ve ona bağlanan pulluk vb. çiftlik aletlerini çekerek çift sürmede modern çiftçinin en büyük yardımcısı olmaktadır⁸. Arka tekerleklerin bu şekli aracın her türlü arazi koşulunda ve yumuşak zeminde patinaj yapmadan ve devrilmeden çalışmasını sağlamaktadır⁹.

Daha çok lastik tekerlekli olan tarım traktörlerinin tırtıl tekerlekli olanları da vardır. Motoru ön tarafta bulunan bu kuvvet makinalarında, hareket arka tekerleklerden verilmekte olup; dört tekerleği tahrikli olanları da bulunmaktadır ve dolayısıyla tekerlekleri tırmanmaya elverişlidir¹⁰.

Traktörlerin çalışma ilkesi otomobillerden pek farklı olmamasına karşın, karakteristik özellikleri de vardır. Şöyle ki, yerden oldukça yüksek dingillere oturtulmuş dar kesitli karoser ve yukarıda belirtildiği üzere ön tekerlere oranla çok büyük derin yivleri (oyukları) olan arka tekerlekler en belirgin özellikleridir.

Traktörlerin bazı özel şartlara göre paletli olanları da bulunmaktadır ve paletler traktörün, ağırlığını daha geniş bir alana yaydıklarından üzerinden geçtiği toprağın sıkışıp kalmasını önlemekte ve traktörün toprağı daha iyi kavramasına yardımcı olmaktadır¹¹.

Tarım traktörleri genellikle başka bir ziraat makinası ile beraber kullanılmakta olup; bunlar, traktörün önüne, arkasına veya ortasına

⁶ <http://www.yenibilgiler.com/traktor-nedir/>

⁷ <http://www.yenibilgiler.com/traktor-nedir/>

⁸ <http://www.yenibilgiler.com/traktor-nedir/>

⁹ <http://www.yenibilgiler.com/traktor-nedir/>

¹⁰ <http://traktor.nedir.com/>

¹¹ <http://www.yenibilgiler.com/traktor-nedir/>

bağlanabilir, asılabilir veya traktörlerden alınan hareketle çalışırlar¹². Hidrolik kaldırma düzeninin bütün traktörlerde yaygınlaşmasından sonra "üç noktadan asma sistemi" denilen düzenle hidrolik kaldırıcı düzeninin beraber çalıştırılması sonucu, bu araçların çoğu asılan türden yapılmaktadır¹³.

Bazı tarım araçlarına traktör motorundan güç iletmek mümkün olup, bu amaçla kuyruk mili denilen ve genellikle traktörün arkasında bulunan bir milden hareket alınmaktadır¹⁴.

Traktörlere genellikle direksiyon vasıtasıyla ön tekerlekleri sağa sola döndürmekle yön verilmektedir ve fren sistemi iki arka tahrikli tekere kumanda etmekte olup, her tekerleğe ayrı bir fren pedalı kumanda etmektedir¹⁵. Bu sistem dönüşlerde birini frenlemek suretiyle dönüş yarıçapının azaltılmasına yardımcı olmaktadır¹⁶.

Ülkemizde traktör üretimi 1955'lerde montaj olarak başlamış olup, sonraki yıllarda bunların sayısı artarken yerli parça oranları da artmış, 1985'te yerli parça kullanım oranı %95'e kadar çıkmıştır ve günümüzde traktörün bütün parçaları (motor blok ve silindir kafaları dahil) ülkemizde yapılabilmektedir¹⁷. Kurulu bulunan tarla tarım traktör fabrikalarının yıllık üretim kapasiteleri toplam 90.000 adet/yıl civarındadır ve Ortadoğu ülkelerine az sayıda da olsa ihracat yapılmaktadır¹⁸.

Anlaşılabileceği üzere traktör basit bir motorlu araç olmayıp, önemli niteliklere sahip ve dolayısıyla fiyatı oldukça yüksek düzeylere çıkabilen bir araçtır¹⁹. Dolayısıyla vergi sisteminde de çeşitli şekillerde traktör ile karşılaşılabilmektedir.

¹² <http://traktor.nedir.com/>

¹³ <http://traktor.nedir.com/>

¹⁴ <http://traktor.nedir.com/>

¹⁵ <http://traktor.nedir.com/>

¹⁶ <http://traktor.nedir.com/>

¹⁷ <http://traktor.nedir.com/>

¹⁸ <http://traktor.nedir.com/>

¹⁹ Traktör fiyatı kuşkusuz farklı firmalar tarafından üretilen farklı marka ve modellerde değişmektedir. Bu açıdan fikir oluşturabilmek amacıyla üç ayrı

II. GELİR VERGİSİNDE TRAKTÖR

Gelir Vergisi Kanunu'nda traktörlere ilişkin olarak üç hükme rastlanmaktadır. Bunlar GVK'nın 9. maddesinin 1. fıkrasının 5. bendinde; 53. maddesinin 1. fıkrasında ve 70. maddesinin 1. fıkrasının 8. bendinde yer almaktadır.

GVK'nın "Vergiden Muaf Esnaf" başlıklı 9. maddesinde esnaf muaflığı düzenlenmiştir. Buna göre genel şartları birlikte taşımaları kaydıyla özel şartlardan ilgili olanı taşıyan esnaf vergiden muaf tutulmuştur. 9. maddenin 1. fıkrasının 1. bendinde ise söz konusu özel şartlardan biri yer almaktadır. Buna göre arasına nakliyecilik yapan çiftçiler vergiden muaf tutulmuştur. Şöyle ki, ziraat işlerinde kullandıkları hayvan, hayvan arabası, motor, **traktör** gibi araçlar veya sandallarla nakliyeciliği devamlı hale getirmeksizin arasına ücret karşılığında eşya ve insan taşıyan çiftçiler vergiden muaftır (GVK md. 9/1-5).

Burada zirai faaliyette kullanılan makina ve aletlerin başka çiftçilerin üretim faaliyetlerinde çalıştırılmasının zirai faaliyet sayıldığını; ancak gerek traktörler, gerekse hayvanlar ve hayvan arabaları veya sandallar ile nakliyeciliği devamlı hale getirmeksizin arasına yolcu ve yük taşınmasının zirai faaliyet sayılmadığı ve bu şekilde taşıma işi yapanların GVK'nın 9/5-1. maddesi gereğince vergiden muaf tutulduğuna dikkat edilmelidir.

firmanın internet sitelerinden alınan en düşük ve en yüksek fiyatlar aşağıda gösterilmiştir.

FİRMA (İNTERNET ADRESİ)	EN DÜŞÜK FİYAT (TL.)	EN YÜKSEK FİYAT (TL.)
http://www.tumosan.com.tr/tr/index.php/traktor-fiyat-listesi	35.473,00	92.080,00
http://www.hattattarim.com.tr/fiyat_listesi	39.480,39	118.460,88
http://www.deere.com/wps/dcom/tr_TR/buying_and_financing/prices/prices.page	36.556,00	299.187,00

Döviz kuru euro için 2.7 olarak dikkate alınmıştır (Erişim tarihi: 03.11.2013).

GVK'nın "Zirai Kazançta Vergileme" başlıklı 53. maddesinde de hangi çiftçilerin gerçek usulde hangi çiftçilerin ise hasılatları üzerinden tevkifat yapılmak suretiyle vergilendirileceği açıklanmaktadır.

Çiftçilerin elde ettikleri zirai kazançlar, GVK'nın 94. maddesine göre hasılatları üzerinden tevkifat yapılmak suretiyle vergilendirilmektedir (GVK md. 53/1). Ancak işletme büyüklüğü ölçülerini aşan çiftçiler ile bir biçerdövere veya bu mahiyetteki bir motorlu araca veya on yaşına kadar ikiden fazla traktöre sahip olan çiftçilerin kazançları gerçek usulde (zirai işletme hesabı veya diledikleri takdirde bilanço esasına göre) tespit olunarak vergilendirilmektedir (GVK md. 53/1). Buna göre;

- işletme büyüklüğü ölçülerini aşmayan çiftçiler ile
- bir biçerdövere veya bu mahiyetteki bir motorlu araca sahip olmayan veya
- on yaşına kadar ikiden fazla traktöre sahip olmayan çiftçiler hasılatları üzerinden tevkifat yapılmak suretiyle vergilendirilecektir.

Zirai faaliyeti dolayısıyla kaynaktan tevkif yoluyla vergilendirilenler (kazançları gerçek usulde vergilendirilmeyen çiftçiler) bu kazançları için beyanname vermezler (GVK md. 53/1).

Ancak, çiftçiye ait olmakla beraber zirai işletmeye dahil edilmeyen biçerdöver veya bu mahiyetteki bir motorlu araç veya on yaşına kadar ikiden fazla traktörün işletilmesinden elde edilen gelirler ticarî kazanç hükümlerine göre vergilendirilmektedir (GVK md. 53/1).

GSMH içinde tarım sektörünün payı ve nüfusumuzun önemli bölümünün bu sektörde bulunması tarım sektörünün ülkemiz ekonomisi açısından önemini ortaya koymakta olup; tarımsal üretim birimlerinin dağılımı, tarım faaliyetlerinin niteliği, vergi ve muhasebe bilgisi açısından ortaya çıkan sorunlar, eğitim düzeyi gibi faktörler bu sektörün vergi bakımından kavranmasını güçleştirmektedir²⁰. Dolayısıyla kural olarak çiftçilerin elde ettikleri kazanç, GVK'nın 94. maddesi gereğince hasılatları üzerinden tevkifat yapılmak suretiyle vergilendirilmektedir²¹.

²⁰ AKDOĞAN Abdurrahman, *Vergi Hukuku ve Türk Vergi Sistemi*, Gazi Kitabevi, Ankara 2011, s. 228.

²¹ AKDOĞAN, s. 229.

Yani zirai kazançların temel vergilendirme şekli²², hasılat üzerinden tevkifat yapılmak suretiyle gerçekleştirilecek olup; bu açıdan zirai faaliyetler kırsal kesimde gerçekleştirildiğinden çiftçilerin vergilendirme işlemleriyle uğraştırılmamak istenildiği görülmektedir.

Gelir vergisi vergi ödeme gücünün kavranması bakımından büyük önem taşımaktadır. Bu açıdan “on yaşına kadar ikiden fazla traktörü olmak” ile ilgili şartın dikkate alınması gerekmektedir. Zira söz konusu şartın altında kalanlar hasılatları üzerinden tevkifat yoluyla vergilendirilmekte ve defter tutmak, belge düzenlemek, beyanname vermek gibi ödevlerin dışında kalırken; bu şartı taşımayanlar gerçek usule tabi olmakta ve defter tutmak, belge düzenlemek, beyanname vermek bunların ödevleri olmaktadır. Dolayısıyla “on yaşına kadar ikiden fazla traktör” şartının gözden geçirilmesi gerekmektedir. Zira bu açıdan traktörlerin marka, model, yaş gibi kriterlerinin dikkate alınmadığı görülmektedir. Dolayısıyla örneğin, yaşı 1 olan ve tanesinin değeri 200.000 TL. civarında olan iki traktörü bulunan bir çiftçinin de; yaşı 10’dan büyük olmakla birlikte değeri 100.000 TL. civarında, üç veya daha fazla sayıda traktörü olan bir çiftçinin de tevkifat yoluyla vergilendirilmesi gerekmektedir. Öte yandan 20 yaşında ve değeri 10.000 TL. olan bir adet traktörü bulunan çiftçinin de tevkifat yoluyla vergilendirilmesi yoluna gidilecektir. Ancak 9’ar yaşında ve değeri 10.000 TL. olan üç adet traktörü bulunan çiftçinin gerçek usulde vergilendirilmesi gerekecektir.

Dolayısıyla vergilendirilme usulünün belirlenmesinde traktör dikkate alınacak ise, bu şekilde oldukça subjektif olarak belirlenmesi yerine, örneğin kasko değeri gibi bir kriter geliştirilmesi yoluna gidilebilir. Zira ancak bu şekilde vergi ödeme gücü daha doğru biçimde kavranabilecektir.

III. KATMA DEĞER VERGİSİNDE TRAKTÖR

Vergi ödeme gücüne tam ve doğru biçimde ulaşabilmek bakımından gelirin yanı sıra servet ve harcamalar üzerinden de vergi alınmaktadır. Harcamalar üzerinden alınan vergiler ise çok sayıda

²² **Gelirler Kontrolörleri Derneği**, *Gelir Vergisi Rehberi*, GKD Yayını, Ankara 2005, s. 256.

olmakla birlikte, konumuz açısından özellikle katma değer vergisi ile özel tüketim vergisi önem taşımaktadır.

KDV açısından baktığımızda, ülkemizde traktörlerden %8 oranında vergi alındığı görülmektedir. Traktörlerin niteliği ya da değerine bakılmaksızın tek oranlı olarak vergi uygulanmaktadır.

Yukarıda belirtilen traktörlerden hareketle KDV'nin yansımaları ise şu şekilde olmaktadır. Traktör fiyatları incelendiğinde bir firmada KDV hariç 32.845,37 TL. ile 85.259,26 TL. arasında olduğu; diğerinde ise 36.556,00 TL. ile 109.686,00 TL. arasında olduğu görülmektedir.

KDV eklendiğinde ise bu fiyatlar birinci firmada 35,473.00 TL. ile 92,080.00 TL. arasında değişmekte iken; ikinci firmada 39.480,39 TL. ile 118.460,88 TL. olmaktadır.

Dolayısıyla traktör fiyatlarının değişkenliği ve farklı vergi ödeme güçlerini temsil ettiği dikkate alındığında tek oranlı vergi uygulamasının yerinde olmadığı görülmektedir.

Bu açıdan bir başka motorlu araç olan otomobillerden de KDV alındığı ve hatta %18 oranında (tek oranlı) uygulandığı, dolayısıyla traktörlerin düşük oranda verilendirilerek vergi politikasına da uygun hareket edildiği ifade edilebilir.

Ancak bu noktada unutulmamalıdır ki, traktörlerden ÖTV alınmazken, otomobillerden ÖTV alınmaktadır ve motor gücüne göre %45 ile %145 arasında değişen oranlarda vergi alınması yoluna gidilmektedir. ÖTV'nin KDV matrahına da dahil edilmesi dolayısıyla (aşağıda belirtileceği üzere) KDV yükü farklılaşmış olmaktadır.

KDV açısından traktörler vergiye tabi tutulurken vergi ödeme gücünün tam ve doğru biçimde kavranması bakımından büyükşehirlerde yer alan konutlarda uygulandığı gibi değer esasına dayalı vergilemeye geçilmesi yoluna gidilebilir.

IV. ÖZEL TÜKETİM VERGİSİNDE TRAKTÖR

Ülkemizde özel tüketim vergisinin konusunu, ÖTVK'ya ekli listelerde sayılan mallar oluşturmaktadır. Bunlardan II sayılı listedeki mallar motorlu taşıtlardan oluşmaktadır. Listede binek otomobilleri, minibüs, kamyon, otobüs, karavanlar, motosikletler, uçaklar, helikopterler, gemiler, yat, kotralar vb. araçlara yer verilmiş olup, verginin konusu liste kapsamıyla sınırlandırılmıştır ve dolayısıyla liste

dışında kalan taşıtlar verginin konusuna girmemektedir²³. Nitekim motorlu taşıt olmasına rağmen, listede yer verilmediğinden traktörler özel tüketim vergisine tabi tutulmamaktadır²⁴.

Traktörlerin vergi ödeme gücü açısından önemli bir kriter olduğu, değerleri dikkate alındığında rahatlıkla görülebilmektedir. Bu durumun, gelir vergisinde zirai kazançların vergilendirilme usulünün tespiti incelendiğinde de kabul edildiği anlaşılmaktadır. Yine traktörlerin KDV'ye tabi tutulması da bunu göstermektedir. Dolayısıyla traktörlerden ÖTV alınmamasının izahı kolay değildir. Zira fabrika çıkış fiyatı açısından aynı değerdeki bir otomobilin fiyatı ÖTV dolayısıyla oldukça değişmektedir.

Örneğin, motor silindir hacmi 1600 cm³'ü geçmeyen ve vergisiz satış fiyatı 30.000 TL. olan bir otomobilin fiyatı %45 ÖTV (13.500 TL.) ve bunların toplamı üzerinden hesaplanan %18 KDV nedeniyle (7.830 TL.) oldukça yükselmekte ve 51.330 TL. olmaktadır.

MOTORLU TAŞIT ALIMINDA ÖTV VE KDV				
Motor Silindir Hacmi	ÖTV (%)	KDV (%)		TOPLAM (%)
		Taşıttın KDV'si	ÖTV'nin KDV'si	
Motor silindir hacmi 1600 cm ³ 'ü geçmeyenler	45	18	8,1	71,1
Motor silindir hacmi 1600 cm ³ 'ü geçen fakat 2000 cm ³ 'ü geçmeyenler	90	18	16,2	124,2
Motor silindir hacmi 2000 cm ³ 'ü geçenler	145	18	26,1	189,1

Örnekten de anlaşılacağı üzere ÖTV ve KDV ile birlikte taşıttın tüketiciye yansıyan fiyatının önemli bir kısmını vergi oluşturmaktadır.

²³ ŞENYÜZ Doğan, *Türk Vergi Sistemi*, Yaklaşım Yayıncılık, Ankara 2007, s. 612-613.

²⁴ ŞENYÜZ, s. 613.

Hatta bu oran motor silindir hacmi 1600 cm³'ü geçmeyenlerde %71,1; motor silindir hacmi 1600 cm³'ü geçen fakat 2000 cm³'ü geçmeyenlerde %112,4 ve motor silindir hacmi 2000 cm³'ü geçenlerde ise %171,4'e ulaşmaktadır.

Öte yandan traktörlerden ÖTV alınmadığından vergisiz fiyatı 30.000 TL. olan bir traktörün satış fiyatı KDV dahil 32.400 TL. olmaktadır.

Vergisiz fiyatı 30.000 TL. olan (motor silindir hacmi 1600 cm³'ü geçmeyen) otomobilin vergi dahil fiyatı 51.330 TL. olurken, vergisiz fiyatı 30.000 TL. olan traktörün vergi dahil fiyatının 32.400 TL. olduğu dikkate alındığında, aynı değerdeki bir motorlu araçtan 21.330 TL. vergi alınırken, diğerinden 2.400 TL. vergi alınması sonucuyla karşılaşılmaktadır ki, bu durum vergi açısından yaklaşık 9 katlık bir farklılık anlamına gelmektedir.

Aynı ödeme gücünü temsil eden iki motorlu araçtan traktörden daha az vergi alınması, iş makinası olarak değerlendirildiği ve vergi politikasının bir uygulaması olduğu biçiminde savunulabilirse de, bunun doğru bir yaklaşım biçimi olduğunu ifade etmek tartışmalıdır. Zira baz model ve en düşük değerdeki bir otomobilin de örneğin, bir kamu çalışanın görevine gidip gelebilmek için edindiği bir araç olabileceği ifade edilebilir. Bu noktada unutulmamalıdır ki, bir traktör yıl içinde zirai amaçlı (iş makinası) olarak yaklaşık sadece 1 ay kullanılabilir. Kalan zamanlarda ise günlük ihtiyaçlarımızı karşılamakta kullandığımız bir nakil aracına dönüşmektedir.

Öte yandan iş makinası olarak değerlendirilebilecek olan otobüs, minibüs, midibüs gibi araçlarda da ÖTV uygulandığı düşünüldüğünde, düşük oranlı da olsa traktörlerden de ÖTV alınması yoluna gidilmesi gerektiği ifade edilebilir.

V. MOTORLU TAŞITLAR VERGİSİNDE TRAKTÖR

Motorlu taşıtlar, bir servet unsuru ve vergi ödeme gücünün bir göstergesi olarak değerlendirildiğinden servet üzerinden alınan bir vergi olarak motorlu taşıtlar vergisine de tabi tutulmaktadır²⁵.

²⁵ AKDOĞAN Abdurrahman, *Kamu Maliyesi*, Gazi Kitabevi, Ankara 2011, s. 271.

Ülkemizde de otomobillerin yanı sıra kaptıkaçtı, arazi taşıtları vb. ile motosikletler, minibüs, panel van, motorlu karavanlar, otobüs vb., kamyonet, kamyon, çekici vb. gibi iş makinası niteliğindeki motorlu taşıtlardan MTV alınmaktadır. Ancak traktörler MTV kapsamına alınmamıştır.

2014 yılında 1 yaşındaki araçlar için en düşük MTV otomobil, kaptıkaçtı, arazi taşıtları vb.'de 517 TL., motosikletlerde 99 TL., minibüslerde 644 TL., panel van ve motorlu karavanlarda 859 TL., kamyonet, kamyon, çekici vb.'de 579 TL. iken; traktörlerden MTV alınmaması tartışılabilir niteliktedir. Zira traktörlerin de bir servet unsuru olduğu ve bu haliyle MTV kapsamına alınması gerektiği açıktır.

SORUN VE SONUÇ

Türk vergi sisteminde traktörün konumu incelendiğinde, sorun, vergi politikasının bir uzantısı olarak traktörlerin vergiye tabi tutulup tutulmayacağına karar verilememiş olması olarak karşımıza çıkmaktadır.

Zira traktörler ÖTV ve MTV'ye tabi tutulmazken, KDV'te tabi tutulmakta ve GV açısından da zirai kazançların vergilendirilme usulünün belirlenmesinde bir kriter olarak değerlendirilmektedir.

Gelir vergisi uygulamasında zirai kazançların vergilendirilmesi usulünün belirlenmesinde traktörlerin etkili olduğu görülmektedir. Bu açıdan 10 yaşına kadar ikiden fazla traktörü olanlar, gelir düzeyleri daha yüksek olabileceğinden dolayı gerçek usule tabi tutulmaktadır. Ancak traktörlerin nitelik olarak değil de nicelik olarak dikkate alınmaması, vergi ödeme gücünün kavranabilmesi açısından doğru sonuçlara ulaşılmasını engellemektedir. Zira değeri oldukça yüksek, ancak yaşı da yüksek olan traktörlere sahip olan bir çiftçi gerçek usule tabi olmazken, değeri düşük ancak yaşı 10'un altında ve sayısal olarak daha fazla traktöre sahip olan çiftçilerin gerçek usul kapsamına alınması söz konusu olabilmektedir.

Katma değer vergisi uygulamasında ise bütün traktörler %8 oranına tabi tutulmaktadır. Yukarıda traktör konusunda genel bilgiler verilirken açıklandığı üzere farklı özelliklere sahip traktörlerin farklı fiyatlardan satılmalarına rağmen aynı oranda KDV'ye tabi tutulmaları vergi ödeme gücünün kavranması bakımından doğru değildir. Her ne kadar otomobillerde de katma değer vergisi oranının tek oran biçiminde uygulandığı ifade edilebilirse de, otomobillerin özel tüketim vergisine

tabi oldukları ve motor güçleri dikkate alınarak farklı oranlarda özel tüketim vergisine tabi oldukları unutulmamalıdır.

Diğer motorlu taşıtlardan özel tüketim vergisi alınması yoluna gidilirken, traktörlerden alınmaması da vergi ödeme gücünün kavranması açısından olumsuzluk taşımaktadır. Zira düşük oranlarda olsa bile²⁶ (özellikle otomobillerde oran çok yüksek düzeylere çıkabilmektedir) motorlu araçlardan genel olarak özel tüketim vergisi alınması yoluna gidilirken, traktörlerden alınmaması doğru bir yaklaşım değildir.

Sonuç olarak tarım sektörünün korunması amacıyla bir vergi politikası uygulaması olarak traktörlerin vergi dışında bırakılması yoluna gidilebilecektir. Ancak bu yapıldığında bütün vergiler açısından aynı düşünce biçimiyle hareket edilmeli ve traktörler KDV kapsamından da çıkarılmalıdır. Bu açıdan bakıldığında gelir vergisi açısından da traktörlerin bir kriter olarak dikkate alınmasından vazgeçilmelidir.

Öte yandan eğer traktörler bir vergi unsuru olarak dikkate alınacaksa, gelir vergisi uygulamasında değerleri esas alınarak uygulamaya yön verilmelidir. KDV açısından da büyükşehirlerdeki binalarda olduğu gibi değer esasına bağlı bir oransal düzenlemeye gidilebilir. ÖTV uygulamasında ise iş makinası niteliğindeki diğer motorlu araçlarda olduğu gibi düşük oranlı bir vergi uygulaması tercih edilmelidir. Kuşkusuz bu bakış açısı, traktörlerden MTV alınmasını da gerektirmekte olup, bu açıdan yine düşük miktarda da olsa vergilendirme yoluna gidilmelidir.

KAYNAKÇA

AKDOĞAN, Abdurrahman: *Kamu Maliyesi*, Gazi Kitabevi, Ankara – 2011.

AKDOĞAN, Abdurrahman: *Vergi Hukuku ve Türk Vergi Sistemi*, Gazi Kitabevi, Ankara – 2011.

Gelirler Kontrolörleri Derneği: *Gelir Vergisi Rehberi*, GKD Yayını, Ankara – 2005.

²⁶ Oranlar için bkz. http://www.gib.gov.tr/fileadmin/mevzuatek/otv_oranlari_tum/01012014_II_sayili_liste.htm (Erişim Tarihi: 06.06.2014).

http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.52765cdf6d21b6.72389221

<http://traktor.nedir.com/>

http://www.gib.gov.tr/fileadmin/mevzuatek/otv_oranlari_tum/01012014_II_sayili_liste.htm

<http://www.yenibilgiler.com/traktor-nedir/>

NEUMARK, Fritz: *Maliyeye Dair Tetkikler*, İ.Ü. İktisat Fakültesi Yayınları No 118/9, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul – 1951.

ŞENYÜZ, Doğan: *Türk Vergi Sistemi*, Yaklaşım Yayıncılık, Ankara – 2007.